

RETTENS KENDELSE (Fjerde Afdeling)

19. september 2005 *

I sag T-321/04,

Air Bourbon SAS, Sainte-Marie, île de la Réunion (Frankrig), ved avocat S. Vaisse,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved C. Giolito og J. Buendía Sierra, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning (K(2003) 4708 endelig udg.) af 16. december 2003 om ikke at rejse indsigelser mod støtte nr. 427/2003, som de franske myndigheder tildelte Air Austral,

* Processprog: fransk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET
I FØRSTE INSTANS (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Legal, og dommerne P. Lindh og V. Vadapalas,

justitssekretær: H. Jung,

afsagt følgende

Kendelse

Sagens baggrund

- 1 Den 28. november 2001 godkendte Kommissionen i forhold til retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte en fransk støtteordning, der bestod i at tildele skattefradrag til skattepligtige, som foretager produktive investeringer i de oversøiske departementer.
- 2 Formålet med denne ordning var at tilskynde til investering i regioner med strukturelle handicap, såsom økarakter, snævre lokale markeder og virksomheder med ringe produktivitet.

- 3 Ved skrivelse af 28. juli 2003 anmeldte de franske myndigheder over for Kommissionen en finansiel støtte til oversøisk investering, som den agtede at tildele luftfartsselskabet Air Austral.
- 4 Ved beslutning K(2003) 4708 endelig af 16. december 2003 (herefter »beslutningen«), truffet ved afslutningen af den indledende undersøgelse i henhold til artikel 88, stk. 3, EF, fandt Kommissionen, at denne foranstaltnings forenelighed med fællesmarkedet ikke gav anledning til tvivl, hvorfor der ikke var grundlag for at rejse indsigelser mod den.
- 5 Beslutningen blev meddelt den franske regering den 17. december 2003.
- 6 Den 12. februar 2004 offentliggjorde Kommissionen i *Den Europæiske Unions Tidende* et resumé, hvorved offentligheden i form af et sammendrag af nøgletal vedrørende den anmeldte støtteforanstaltning blev underrettet om, at den ikke rejste indsigelser mod foranstaltningen (EUT C 38, s. 4). I dette resumé anførte Kommissionen:

»Den autentiske tekst til beslutningen (renset for fortrolige oplysninger) findes på

http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids.«

- 7 Ved skrivelse af 7. juni 2004 anmodede sagsøgeren Kommissionen om den fuldstændige ordlyd af beslutningen.
- 8 Med skrivelse af 9. juni 2004, modtaget den 11. juni 2004, oversendte Kommissionen et eksemplar af den fuldstændige ordlyd af beslutningen.

Retsforhandlinger

- 9 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 29. juli 2004 har sagsøgeren anlagt nærværende sag.
- 10 Ved særskilt dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 12. oktober 2004 har Kommissionen fremsat en formalitetsindsigelse i henhold til artikel 114, stk. 1, i Rettens procesreglement.
- 11 Den 12. november 2004 fremsatte sagsøgeren bemærkninger til formalitetsindsigelsen.
- 12 Ved begæring indleveret til Rettens Justitskontor den 14. december 2004 anmodede Air Austral om tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for Kommissionens påstande.
- 13 Kommissionen fremsatte bemærkninger til begæringen den 12. januar 2005.

Parternes påstande

14 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- Sagen antages til realitetsbehandling.
- Beslutningen annulleres.
- Kommissionen og Den Franske Republik tilpligtes at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på tilbagesøgning fra Air Austral af den ulovligt modtagne støtte.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

15 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Sagen afvises.
- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

Om formaliteten

- 16 I henhold til procesreglementets artikel 114, stk. 1, kan Retten, såfremt en part ønsker det, tage stilling til, om sagen skal afvises, uden at indlede behandlingen af sagens realitet. I henhold til artikel 114, stk. 3, forhandles der mundtligt om begæringen, medmindre Retten bestemmer andet. I den foreliggende sag finder Retten, at gennemgangen af de oplysninger, der fremgår af sagen, er tilstrækkelige til at træffe afgørelse, uden at det er nødvendigt at indlede den mundtlige forhandling.

Parternes argumenter

- 17 Kommissionen har gjort gældende, at sagen er anlagt for sent. Fristen for sagsanlæg begyndte at løbe den 12. februar 2004, nemlig datoen for offentliggørelsen af resuméet i *Den Europæiske Unions Tidende*. Beslutningen var således tilgængelig senest på dagen for offentliggørelsen af *Den Europæiske Unions Tidende* på internettet.
- 18 Ifølge Kommissionen havde sagsøgeren endda kendskab til beslutningen allerede før denne dato. At beslutningen alene er forkyndt for den franske regering er nemlig ikke til hinder for den antagelse, at sagsøgeren, som Air Australs hovedkonkurrent, måtte have fuldt kendskab til beslutningen af 16. december 2003, idet den var blevet kommenteret i pressen, og Kommissionen havde udsendt en pressemeddelelse på datoen for vedtagelsen. Sagsøgeren har ikke frem til den 7. juni 2004, dvs. datoen for sagsøgerens anmodning om at modtage den fulde ordlyd af beslutningen, kunnet være uvidende om, at beslutningen forelå.

- 19 Kommissionen har anført, at søgsmålsfristen begynder at løbe fra datoen for offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* af beslutninger vedrørende statsstøtte, som fastsat ved Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel [88 EF] (EFT L 83, s. 1). For så vidt som resuméet klart oplyste om muligheden for at erhverve sig et eksemplar af beslutningen i den autentiske sprogudgave, svarer dette, at beslutningen stilles til rådighed senest på datoen for offentliggørelsen af *Den Europæiske Unions Tidende* på internettet, således til en fuldstændig offentliggørelse. Følgelig er den dag, fristen regnes fra, i det foreliggende tilfælde den 12. februar 2004, dvs. den dato, hvor resuméet blev offentliggjort, og den fulde ordlyd af teksten blev stillet til rådighed på internettet. Under disse omstændigheder er sagen, som blev anlagt den 29. juli 2004, klart for sent anlagt og må således afvises.
- 20 Sagsøgeren kan ikke fravige søgsmålsfrister, som er ufravigelige, og gøre krav på en ny søgsmålsfrist ved at påberåbe sig sin anmodning af 7. juni 2004. Kommissionens skrivelse af 9. juni 2004, hvormed ordlyden af beslutningen blev sendt til sagsøgeren, åbner ikke en ny søgsmålsfrist. Kommissionen har i øvrigt draget omsorg for i skrivelsen at gøre opmærksom på, at teksten allerede var tilgængelig på internettet.
- 21 Desuden kan sagsøgeren ikke påberåbe sig en undskyldelig vildfarelse, når der ikke foreligger en adfærd, der i sig selv eller i afgørende omfang har været egnet til at fremkalde en undskyldelig vildfarelse hos en borger, der har handlet i god tro og med den omhu, som kræves af en normalt påpasselig person. I det foreliggende tilfælde har Kommissionens adfærd, der sker til opfyldelse af en lovbestemt pligt, der er almindelig kendt, ikke kunnet skabe forvirring og forårsage den af sagsøgeren begærede fejl.
- 22 Sagsøgeren har gjort gældende, at det i Kommissionens skrivelse af 9. juni 2004, hvormed sagsøgeren modtog beslutningen, hverken var oplyst, at den havde været offentliggjort i resuméform i serie C i *Den Europæiske Unions Tidende*, eller at den havde medført, at fristen for annullationssøgsmål begyndte at løbe. Således har Kommissionen ifølge sagsøgeren ikke været af den opfattelse, at denne offentliggørelse af resuméet kunne gøres gældende over for tredjemand.

- 23 Offentliggørelsen af et resumé i serie C i *Den Europæiske Unions Tidende* kan nemlig ikke gøres gældende over for tredjemand. Det kan ikke med rimelighed kræves af borgerne, at de dagligt gennemser serie C (meddelelser og oplysninger) i *Den Europæiske Unions Tidende* med henblik på at sikre sig, at fællesskabsinstitutionerne ikke har vedtaget en beslutning, som de ikke er adressater for og heller ikke er informeret om, og som kan berøre deres rettigheder og/eller interesser.
- 24 Det forholder sig ifølge sagsøgeren så meget desto mere således, eftersom offentliggørelsen skete i form af et meget kortfattet resumé, der alene med nogle nøgleord gengav datoen for beslutningens vedtagelse af den berørte medlemsstat, støtteordningen, hjemmelen, rammen for det omhandlede støttebeløb og formålet hermed. Dette gav ikke mulighed for at få kendskab til indholdet og rækkevidden af retsakten og betød, at det var nødvendigt at gå ind på hjemmesiden på internettet.
- 25 Det var ikke Rådets hensigt, at offentliggørelsen af et resumé af Kommissionens beslutninger i serie C af *Den Europæiske Unions Tidende*, som er foretaget i medfør af artikel 26 i forordning nr. 659/1999, skulle kunne gøres gældende over for tredjemand. Hvis Rådet havde været af den opfattelse, at denne offentliggørelse kunne gøres gældende over for tredjemand, ville den ikke udtrykkeligt i den nævnte forordnings artikel 20, stk. 3, have givet interesserede parter ret til efter anmodning at modtage kopi af sådanne beslutninger, som udelukkende meddeles de berørte medlemsstater.
- 26 Sagsøgeren har hævdet, at når der ikke foreligger en fuldstændig offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* eller meddelelse, løber fristen for sagsanlæg fra den dato, man er blevet bekendt med den omhandlede retsakts indhold og begrundelse, for så vidt som anmodningen om at modtage akten er blevet fremsat inden for en rimelig frist. I det foreliggende tilfælde er sagsøgeren imidlertid ikke på noget tidspunkt blevet underrettet om Kommissionens kommende beslutning, og sagsøgeren har således ikke haft grund til at gennemse *Den Europæiske Unions Tidende* og end mindre serie C.

- 27 Over for Kommissionens argument, hvorefter sagsøgeren burde have haft kendskab til beslutningen allerede fra den 16. december 2003, har sagsøgeren påberåbt sig, at etablering af selskabet først er sket for nylig (i november 2002), at dets aktiviteter er påbegyndt i juni 2003, og at det har et begrænset antal ansatte (139) og ikke har en juridisk enhed.
- 28 Kommissionen har ifølge sagsøgeren i strid med artikel 88, stk. 2 og 3, EF undladt at opfordre de tre luftfartsselskaber, som betjener ruten mellem Paris og Saint-Denis (île de la Réunion), og som indbefatter sagsøgeren, til at fremsætte deres bemærkninger vedrørende støtteprojektet til fordel Air Austral, hvilket projekt, således som også anerkendt af Kommissionen i beslutningen, kan berøre konkurrenterne på den omhandlede rute. Det følger heraf, at sagsøgeren med rette kunne være uvidende om, at beslutningen kunne berøre selskabets rettigheder og interesser.
- 29 Desuden har sagsøgeren gjort gældende, at man ikke på nogen måde var forpligtet til at have kendskab til hverken de artikler i pressen, som blev trykt i forbindelse med vedtagelsen af beslutningen, eller Kommissionens pressemeddelelse.
- 30 Først efter sin konstatering af, at man led alvorlig skade, fordi Air Austral foretog handlinger, der skaber alvorlige konkurrenceforvridninger, satte sagsøgeren spørgsmål ved lovligheden af den finansielle støtte, som var tildelt konkurrenten af Sematra (et lokalt, halvoftentligt selskab, der for størstepartens vedkommende ejes af regionen og departementet île de la Réunion). Netop i forbindelse med disse undersøgelser fremsatte sagsøgeren sin anmodning af 7. juni 2004.
- 31 Endelig har sagsøgeren anført, at man tillige kan påberåbe sig en undskyldelig vildfarelse, som ikke kan medføre retskab ved, at sagsøgeren fratages sin søgsmålsret.

Rettens bemærkninger

- 32 For det første følger det af artikel 230, stk. 5, EF's egen ordlyd, at kriteriet om den dato, på hvilken sagsøgeren har fået kendskab til retsakten, som udgangspunkt for søgsmålsfristen er subsidiært i forhold til kriterierne om retsaktens offentliggørelse eller meddelelse (Domstolens dom af 10.3.1998, sag C-122/95, Tyskland mod Rådet, Sml. I, s. 973, præmis 35, samt Rettens dom af 12.12.2000, sag T-296/97, Alitalia mod Kommissionen, Sml. II, s. 3871, præmis 61, og af 27.11.2003, sag T-190/00, Regione Siciliana mod Kommissionen, Sml. II, s. 5015, præmis 30).
- 33 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen — i overensstemmelse med sin forpligtelse ifølge artikel 26, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 659/1999 — i *Den Europæiske Unions Tidende* offentliggjort et resumé, der underretter interesserede om beslutningen, og som bl.a. anfører datoen for dens vedtagelse, den berørte medlemsstat, sagsnummer, støtteordningen, dens formål, dens hjemmel og det rammebeløb, der tildeles. Endvidere er i resuméet nævnt muligheden for at erhverve den fuldstændige ordlyd af beslutningen i den autentiske sprogversion på Kommissionens hjemmeside på internettet og det link, der giver adgang hertil.
- 34 Den omstændighed, at Kommissionen giver offentligheden fri adgang til ordlyden af en beslutning, som findes på dens hjemmeside på internettet — kombineret med offentliggørelsen af et resumé i *Den Europæiske Unions Tidende*, der giver interesserede mulighed for at identificere den omhandlede beslutning og henleder deres opmærksomhed på adgangsmuligheden via internettet — må anses for offentliggørelse som omhandlet i artikel 230, stk. 5, EF.

- 35 Den mulighed for at modtage kopi af en sådan beslutning, som i artikel 20, stk. 3, i forordning nr. 659/1999 er givet interesserede, kan ikke anfægte denne konklusion.
- 36 Den nævnte bestemmelse giver nemlig interesserede mulighed for at modtage kopi af enhver beslutning vedtaget i henhold til artikel 4 i forordning nr. 659/1999, dvs. ikke alene af beslutninger, i henhold til hvilke en foranstaltning ikke udgør støtte (stk. 2) og beslutninger om ikke at gøre indsigelse (stk. 3), som offentliggøres i form af et resumé, men også beslutninger om at indlede den formelle undersøgelses-procedure (stk. 4), der offentliggøres i deres fulde ordlyd. Denne mulighed foreligger således uafhængigt af offentliggørelsen af beslutningerne i *Den Europæiske Unions Tidende* og følgelig uafhængigt af udgangspunktet for den klagefrist, der er fastsat i artikel 230, stk. 5, EF.
- 37 I den foreliggende sag bestrides det ikke, at den fulde ordlyd af beslutningen var tilgængelig på internettet den 12. februar 2004, nemlig på datoen for offentliggørelsen af resuméet. I øvrigt har sagsøgeren ingenlunde anført, at man af tekniske eller andre grunde ikke var i stand til ved hjælp heraf at få adgang til beslutningens fulde ordlyd. Den 12. februar 2004 er følgelig udgangspunktet for søgsmålsfristen, uden at Kommissionen har været forpligtet til i sin skrivelse af 9. juni 2004 at anføre, at beslutningen havde været offentliggjort i resuméform, eller at denne medførte, at søgsmålsfristen begyndte at løbe.
- 38 For det andet må begrebet undskyldelig vildfarelse fortolkes snævert og kan kun omfatte usædvanlige omstændigheder, hvor specielt den pågældende institution har udvist en adfærd, der enten i sig selv eller i afgørende omfang må antages at kunne medføre en vildfarelse hos en retsundergiven, som er i god tro, og som har udvist den agtpågivenhed, der kan kræves af en normalt påpasselig erhvervsdrivende (Rettens dom af 29.5.1991, sag T-12/90, Bayer mod Kommissionen, Sml. II, s. 219, præmis 29, stadfæstet ved Domstolens dom af 15.12.1994, sag C-195/91 P, Bayer mod Kommissionen, Sml. I, s. 5619, præmis 26).

- 39 I det foreliggende tilfælde giver sagsøgerens faktiske argumenter ud fra den omstændighed, at selskabet er etableret for nylig samt har et begrænset antal ansatte og ikke tæller jurister blandt personalet, ikke i sig selv mulighed for at fastslå, at der foreligger en undskyldelig vildfarelse.
- 40 For det tredje og sidste er muligheden for at gøre offentliggørelsen af resuméet gældende over for sagsøgeren forenelig med det krav om retssikkerhed, som skal lægges til grund for enhver fortolkning af bestemmelserne vedrørende klagemuligheder (jf. i denne retning Domstolens dom af 15.1.1987, sag 152/85, *Misset mod Rådet*, Sml. s. 223, præmis 11, og Rettens dom af 18.9.1997, forenede sager T-121/96 og T-151/96, *Mutual Aid Administration Services mod Kommissionen*, Sml. II, s. 1355, præmis 38). At datoen for offentliggørelsen af resuméet, der indeholder henvisning til hjemmesiden på internettet, tages i betragtning som dato for offentliggørelsen af den anfægtede retsakt, giver nemlig mulighed for nøjagtigt at fastslå den dato, der er udgangspunktet for den i artikel 230, stk. 5, EF fastsatte klagefrist på to måneder.
- 41 At datoen for offentliggørelsen af resuméet, der indeholder henvisning til hjemmesiden på internettet, tages i betragtning som dato for offentliggørelsen af den anfægtede retsakt, garanterer desuden ligebehandlingen af alle tredjemænd, idet den tilsikrer, at fristen for søgsmål til prøvelse af beslutninger om statsstøtte beregnes på samme måde, uanset om beslutningen offentliggøres i sin fulde ordlyd i *Den Europæiske Unions Tidende* eller i form af et resumé med henvisning til Kommissionens hjemmeside på internettet.
- 42 Herefter, og idet beslutningen blev offentliggjort den 12. februar 2004, er søgsmålsfristen i medfør af artikel 230, stk. 5, EF og artikel 102, stk. 1 og 2, i procesreglementet udløbet den 6. maj 2004. Følgelig er sagen, der blev anlagt den 29. juli 2004, klart anlagt for sent.

- 43 Henset til det foregående i det hele skal sagen afvises.

Om interventionsbegæringen

- 44 Da sagen ikke kan antages til realitetsbehandling, er det ikke fornødent at tage stilling til den begæring, som Air Austral har fremsat, med henblik på at opnå tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.

Sagens omkostninger

- 45 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, bør det pålægges sagsøgeren at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

bestemmer

RET TEN (Fjerde Afdeling)

1) Sagen afvises.

2) Det er ufnødent at tage stilling til Air Austral's interventionsbegæring.

3) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Således bestemt i Luxembourg den 19. september 2005.

H. Jung

Justitssekretær

H. Legal

Afdelingsformand